

Entrevista a Santiago Serrate:

“Ros Marbà instrumenta modèlicament per a cobla i totes les obres del disc són idònies per a tothom qui vulgui escriure per a cobla”

Per Albert Ferrer Flamarich

 El sabadellenc Santiago Serrate (1975) és un dels directors actuals més prestigiat a l'Estat espanyol. Recentment ha estat dirigint a l'Orquestra Simfònica de la RTVE i l'òpera *Fuenteovejuna* de Jorge Muñoz a Tenerife. Des d'aquesta temporada és el director de la Temporada de Música de la Fundación BBVA, que compagina amb la seva activitat com a pedagog al Conservatori Superior de Música del Liceu de Barcelona i director d'orquestra convidat. I és que el seu repertori és ample i reconegut per la crítica i el públic tant en l'òpera com en el terreny simfònic, amb una tenaç i excel·lent tasca amb nombroses estrenes de compositors contemporanis, entre els quals cal recordar al també sabadellenc Benet Casablanca.

Conversem amb Santiago Serrate amb ocasió de la recent comercialització d'un CD amb obres per a cobla d'Antoni Ros Marbà, mestre i amic seu que, juntament amb la biografia de Lluís Brugués editada per Dinsic Publicacions Musicals SL, contribueix a la projecció del veterà director i compositor nascut a l'Hospitalet de Llobregat fa 85 anys.

Tot i que la Cobla Mediterrània i tu vau enregistrar aquest disc el febrer del 2019, fins aquest 2022 no s'ha comercialitzat. Quins factors han retardat el seu llançament?

Santiago Serrate: La pandèmia ha alentit molts projectes arreu i aquest ha estat el principal motiu, però s'ha fet coincidir amb l'any del 85 aniversari del Mestre Ros Marbà. Per tant, ha estat un retard "a tempo"!

(Riure).

És un acudit de músic.

I com en tantes iniciatives de cobla, aquest projecte duu la marca Sabadell ja que la formació, la Cobla Mediterrània, és de la ciutat. Però, al darrere hi ha el segell també sabadellenc Picap i una entitat, Músics per la cobla, amb l'incansable Josep Maria Serracant i el desaparegut Jesús Ventura. De fet, el teu vincle amb el món de la cobla ve des de petit per les ballades que es feien a

La Rambla. Obres de Ros Marbà. Picap.

Sabadell, però també pels teus estudis a l'Escolania de Sant Agustí de Sabadell.

Sí, la meua vinculació amb el món de la cobla ve en part determinada pel meu ingrés als 8 anys a l'Escolania Coral de Sant Agustí del Escolapis de Sabadell, fundada i dirigida per un persona que ha marcat moltes generacions de músics catalans: el pare Josep Vidal i Bachs, ja traspassat fa alguns anys. L'Escolania estava agermanada amb la de Montserrat. De fet, fèiem servir el mètode del pare Irineu Segarra *La voz del niño cantor*, teníem els mateixos professors d'instrument i moltes altres activitats en comú, però sense les condicions de l'internat. El pare Vidal va inspirar i fundar la Cobla Jovenívola 1 i la Jovenívola 2 que era com "la masia" per fer un símil futbolístic, una orquestra de corda Pare Antoni Soler. Allà es podien estudiar tots els instruments de corda i de cobla amb reconeguts professors, de la mateixa manera que el solfeig i el cant. El pare Vidal era un baríton titulat del Conservatori Superior de Música del Liceu de Barcelona. També fèiem de cor de nens amb els Amics de l'Òpera de Sabadell.

Serrate i Ros Marbà.

Per tant, s'hi ofería una formació integral i molt completa on vas poder-te desenvolupar en diverses direccions.

Sí. Pensa que amb els anys vaig ser pianista acompanyant i organista de l'Escolania, cosa que va cimentar algunes claus per al meu futur perfil com a director. De fet, és allà a on vaig començar a estudiar el contrabaix, perquè feien falta a la cobla i d'aquí vaig passar a fer tota la carrera, fins i tot vaig guanyar el primer premi com a contrabaixista del concurs Germans Claret. Més tard vaig passar a estudiar amb el mestre Ferran Sala i amb Ludwig Streicher, el famós contrabaixista vienès. A més, en acabar vaig guanyar una plaça titular a l'Orquestra Simfònica de RTVE a Madrid, on vaig estar quatre anys. Per cert, em deixes explicar una anècdota?

I tant!

L'explico per il·lustrar l'activitat musical de Sabadell d'aquells anys i algunes vivències de la meva infància en una institució que, com et deia, tan estava avesada al gran repertori com a la cobla. En ocasió del mil·lenari de Catalunya, l'Escolania Coral de Sant Agustí vam substituir l'Escolania de Montserrat en tots els actes oficials a Roma amb una missa al Vaticà on, per butlla papal, es va fer una missa cantada totalment en català i oficiada pel cardenal Jubany. Un fet històric en què vaig participar amb 13 anys i imagina't l'emoció de cantar el Virolai en processó des de la Pietà de Miquel Àngel fins a l'altar de Bernini amb la Moreneta!

I aquí, és clar, també vas començar a dirigir repertori de cobla?

Efectivament. Amb l'escolania era com el director assistent i, de fet, vaig dirigir alguns concerts amb 15 o 16 anys. Com que ser director d'orquestra sempre ha estat la meua vocació des de petit, vaig dirigir un parell de concerts dels balls vuitcentistes i un de sardanes quan el director no podia fer-ho a la Jovenívola 2.

Enregistrament del CD.

No obstant, com deies, ja havies començat com a contrabaix als 15 anys en aquesta mateixa Cobla Jovenívola 2.

Sí, gràcies al meu pas per l'escolania sabadellenca que en certa manera va ser el pont cap al món de la cobla i, gràcies també, a les ballades dels diumenges al matí a Sabadell i arreu de Catalunya amb la cobla Jovenívola 2.

Per cert, quines dificultats tècniques i musicals presenta el contrabaix de quatre cordes respecte a la verra?

No m'ha agradat mai el terme "verra".

Per què?

És molt despectiu i té reminiscències de quan, en el passat, es tocava molt malament. Afortunadament, des de fa uns 25 anys la situació ha millorat molt i hi ha un gran nivell de contrabaixistes. Fins i tot he vist ballades amb contrabaixistes tocant arc alemany en lloc del francès, cosa que no era habitual quan jo tocava sardanes. El contrabaix de cobla demana un gran esforç tècnic i físic, ja que en primer lloc quasi sempre es toca l'aire lliure i has de combatre amb instruments de vent molt potents i sonors: per això es mantenen les cordes de tripa com s'usava en l'època de Bach i Mozart, el pont molt més alt que amb el contrabaix simfònic i només tres cordes en lloc de quatre. Per tant s'ha de fer el doble d'esforç físic per a produir el so i a l'hora del "tot són pops" la fricció del pizzicato fa que t'hagis de protegir els dits amb esparadrap perquè si no et quedaries en carn viva! Jo ho vaig fer uns anys, però ho vaig deixar perquè no era compatible amb els meus estudis del contrabaix clàssic, a part del piano, composició i direcció d'orquestra a banda dels estudis de BUP i COU en aquella època.

Tornant al disc que ens ocupa, és cert que va ser el mateix Ros Marbà qui va demanar que en fossis tu el director?

Conec al mestre Ros Marbà des de fa més de 20 anys, primer com a alumne seu i al finalitzar els estudis, em va ani-

Serrate amb la Cobla Mediterrània.

mar a fer màsters de direcció amb altres professors com els prestigiosos George Hurst a Londres i Otto-Werner Mueller a Frankfurt. Al tornar d'aquest periple a l'estranger vaig ser assistent seu arreu, en molts teatres d'òpera i orquestres. Per tant, la meua relació amb ell ha estat i és molt estreta, a més d'haver seguit els seus cursos com a professor col·laborador en el seus cursos internacionals de direcció d'orquestra.

Lògicament no sorprèn que quan el també amic comú, Josep Maria Serracant, va proposar-li a Ros Marbà enregistrar aquest CD, sortís el teu nom.

Efectivament, ell va voler que el fes jo, cosa que em va fer molta il·lusió i éstot un honor.

Musicalment, quins trets trobem en aquesta selecció d'obres de Ros Marbà que enllacen amb la tradició de Morera, Serra i Toldrà?

En primer lloc hi trobem un influx que ens remet a aquesta intensa i extensa tradició que en Ros Marbà ha estudiat i ha viscut en primera persona ja des de jove, sobretot amb el seu contacte amb Toldrà i Serra, però també imbuït-se de les obres d'aquestes grans referents del repertori coblístic. En segon lloc, en aquestes composicions hi trobem tocs moderns i harmonies agosarades que semblen escrites ahir mateix.

Precisament en relació amb aquests mestres, quines són les claus de la instrumentació de Ros Marbà que podem copsar en aquestes obres?

Doncs, sense dubte, instrumenta modèlicament per a cobla i totes les obres del disc són idònies per a tothom qui vulgui escriure per a cobla. Juguen amb una instrumentació clara, lluminosa i mediterrània, que fa que es pugui sentir tot sense gaire esforç. Quelcom amaga la dificultat

musical, davant la qual cal conèixer bé les possibilitats del fraseig i copsar-ne la sensibilitat per a recrear-les de manera natural i orgànica perquè són peces amb lirisme. En aquest sentit vull agrair a la Cobla Mediterrània la seva predisposició i recalcar el seu mèrit en entendre perfectament aquesta proposta, les jornades de gravació de la qual van ser una festa musical!

A més, algunes d'aquestes composicions s'enregistren per primera vegada.

Exacte. I aquest és un altre al·licient del nostre projecte. Per exemple, tenim el primer enregistrament del ballet *La Rambla*, que es va recuperar amb una nova edició. És una obra que se segueix molt bé ja que la música "dibuixa" amb nitidesa tots els personatges... i ho fa amb una cobla augmentada! També hi trobem sardanes que són d'última creació i totes tenen detalls a destacar com *De Figueres a Port Lligat*, amb la cita del famós acord de *Tristany a Isolda* de Wagner o de la sardana *Empordà* que tant agradava a Dalí.

No obstant, són composicions en què es percep l'esquema i els patrons que la defineixen però també l'ambició i l'arrel simfònica en el segle XX l'han expandit cap a la vessant del concert. Per exemple, *Festa a ciutat*, que és una estampa simfònica per a cobla i percussió.

Sí. Aquesta que dius és la més antiga ja que, encara que el mestre Ros Marbà la va revisar el 2018, l'havia compost el 1957. En conjunt, són sardanes però amb una clara dimensió com a música simfònica. De concert, per a entendre'ns. Són poemes simfònics concentrats on hi ha mil detalls a destacar amb què l'oient fruitirà. La sardana més moderna seria *Quatre vegades vint* amb cites de partitures de joventut, però que demostra que la sardana pot ser també contemporània i que quan està ben escrita, com és el cas, resulta summament interessant.

Per últim, malgrat que el teu lloc de residència sigui Madrid des de 1996, segueixes vinculat amb Catalunya i amb la realitat de la cobla. Des d'aquesta relativa distància, com perceps el món de la cobla?

Segueixo de molt a prop el món de la cobla gràcies a tota la gran tasca que no se li podrà agrair mai, a l'amic Josep Maria Serracant: el seu amor per la nostra música, pel món de la cobla i, sobretot, per tota la tasca de recuperació històrica que fa al capdavant de Músics per la cobla. A més, quan soc a Catalunya vaig sempre a tots els concerts de cobla i de música catalana que puc. Fins i tot a alguna ballada, ja que escolto sardanes i en ballo. Han passat molts anys però encara me'n recordo!